نقش جمعیت هلال احمر (شیر و خورشید سرخ ایران) در بهبود شرایط جزایر خلیج‌فارس

مریم پاکدامن نائینی

کارشناس ارشد کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی تخصصی جمعیت هلال احمر

امیر رضا اصنافی

دانشجوی دورهٔ دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

با گسترش هرچه بیشتر جوامع بشری، نیازهای بشر نیز گسترش یافت و متنوع شد و بالتبع، ارتباطات این جوامع نیز با یکدیگر رو به افزایش نهاد. به این ترتیب، افراد جوامع مختلف بشری توانستند با بهره‌گیری از تخصص و منابع یکدیگر به یاری هم بشتابند و نیاز ابناء بشر را تأمین سازند. یکی از مهمترین و بنیادی‌ترین مسائل حاکم بر جوامع بشری، مسائل اجتماعی و بهداشتی است که توجه به این امر، متولیان خاص خود را می طلبد. بنابراین، برخی کشورها به این فکر افتادند که تشکیلاتی را جهت خدمت‌رسانی به مردم در این عرصه ایجاد نمایند تا در هنگام اضطرار به یاری افراد بشتابد. این تشکیلات، تحت عناوین جمعیتهای ملی صلیب سرخ و هلال احمر به عنوان بزرگ‌ترین سازمان‌های بشردوستانه در سطوح بین‌المللی، ملی و محلی به کمک

مردم آسیب‌دیده از بلایا و سوانح می‌شتابند و جمعیتهای ملی را در زمینه خدمات بشردوستانه یاری می‌دهند.

بررسی متون مختلف نشان داده است که تا دهۀ ۵۰ شمسی، جزایر خلیج فارس ایران به دلیل عدم توجه حاکمان وقت ایران در محرومیت کامل به سر می برده و از داشتن حداقل امکانات رفاهی حتی در حوزۀ درمان و بهداشت نیز محروم بوده است. به دلیل حساسیت استراتژیک منطقۀ خلیج فارس و جزایری که تحت تملک حاکمیت ایران هستند، باید به این مناطق عنایت بیشتری شود و به وضع محرومان منطقه از لحاظ اجتماعی و بهداشتی رسیدگی گردد. به همین منظور، در دهۀ ۵۰ شمسی، جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران (هلال احمر) با توجه به وظایف خطیری همچون، حمایت از آسیب‌دیدگان، بینوایان و محرومان که بر عهده داشته است، رسیدگی به وضعیت بهداشتی، رفاهی و درمانی جزایر خلیج‌فارس را مد نظر قرار داد. در این میان ساخت کشتی بیمارستانی فارور که با طی مسیر آبادان تا چابهار خدمت‌رسانی درمانی در این مناطق را بر عهده داشته از بزرگ‌ترین اقدامات جمعیت به شمار می‌رود. در کنار آن احداث بیمارستان ها و مراکز درمانی بی‌شماری در این مناطق به بهبود وضعیت معیشتی ساکنان این جزایر کمک کرده است. مقالۀ حاضر تاریخ این منطقه به بیان معضلات فرهنگی-اجتماعی نشئت گرفته از مشکلات بهداشتی و درمانی را مورد بررسی قرار داده و در این میان با بیان گوشه ای از فعالیت های جمعیت هلال احمر در این مناطق، با بررسی اسناد و مدارک موجود در کتابخانه و مرکز اسناد سازمان جمعیت هلال احمر به بیان نقش این جمعیت در بهبود شرایط زندگی ساکنان جزایر خلیج‌فارس پرداخته است.

پیشینۀ جمعیتهای صلیب سرخ و هلال احمر

صلیب سرخ از زمان آغاز کار خود در بیش از یک قرن پیش، به مراقبت و یاری رنجدیدگان پرداخته است. در یک موقعیت عادی، انسانی که که در جامعه‌ای سازمان یافته زندگی می کند، تحت حمایت قانون است و معاش خود را به راحتی به دست می آورد، اما در موقعیتهایی همچون درگیری های نظامی و بلایای طبیعی که جامعه از حالت عادی خارج می شود، قوانین

زیر پا گذاشته می شود، محیط زیست طبیعی، امنیت، سلامت و بقای انسان به خطر می‌افتد، زمانی است که صلیب سرخ در جهت یاری رساندن و مراقبت از قربانیان اهتمام می ورزد.

در ابتدا، صلیب سرخ با گروه کوچکی شکل گرفت، ۵ نفر مرد برآن شدند تا قراردادی ۱۰ ماده‌ای تنظیم کنند که هدف آن مراقبت از مجروحان جنگی و رساندن کمک‌های ضروری به آنها بود. اینک پس از ۱۲۰ سال صلیب سرخ به نهضتی جهانی تبدیل شده که علاوه بر کمیتهٔ بین‌المللی صلیب سرخ، ۱۳۷ جمعیت ملی، شامل ۲۵۰ میلیون عضو و فدراسیون جهانی این جمعیتها، جامعهٔ صلیب سرخ و جمعیت های هلال احمر را در بر می گیرد. کنوانسیون‌های چهارگانهٔ ژنو که در سال ۱۳٤۹ و پرتوکل‌هایی که در سال ۱۹۷۷ به آن ملحق شد، بیش از ٦۰۰ ماده قانون را برای مراقبت از انسان ها در شرایط گوناگون در بر می گیرد. تدارکات مادی که صلیب سرخ توزیع می کند، هزینه ای سالیانه بالغ بر میلیون ها فرانک سوئیس را شامل می‌شود. این کمک‌ها به سوی افراد بی‌شماری در سراسر دنیا گسیل می شود تا در زمان صلح و جنگ مرهمی بر دردهای آنها باشد. خط مشی صلیب سرخ، آرمانهای بشردوستانه‌ای است که به زمان، مذهب، نژاد و فرهنگ خاصی محدود نمی شود. صلیب سرخ در هرجا درد و رنجی باشد به یاری رنج‌دیدگان می‌شتابد (دونان، ۱۳۸٤).

تمامی پیدایش نهضت جهانی کمک به آسیب‌دیدگان و تشکیل صلیب سرخ و هلال احمر، بر مبنای کتابی کوچک نوشتهٔ هانری دونان بود که این کتاب را به دنبال تجربهٔ هولناک خود از عواقب سانحهٔ سولفرینو نوشت. این کتاب الهام بنیانگذاران صلیب سرخ بود و همچنین الهام‌بخش نسلهای بعدی اعضای این نهضت است. ژان هانری دونان، مشهور به پدر صلیب سرخ، در سال ۱۸۲۸ در شهر ژنو در سوئیس متولد شد. وی در نخستهای سالهای بلوغش، با نهضتهای گوناگون هم‌پیمان بود و به صورت داوطلبانه به فعالیتهای خیرخواهانه می پرداخت. وی در کنار فعالیتهای خیرخواهانه به تجارت نیز مشغول بود. دونان در سال ۱۸۵۹ در سفری به ایتالیا به منطقهٔ کاستیلیون دلتاپیو[1] رسید که جنگ سولفرینو در آنجا رخ داده بود و دونان تلاش کرد تا به یاری مجروحان این جنگ بپردازد. وی فعالیتهای خود و رویدادهای این جنگ را در قالب کتاب خاطره‌ای از سولفرینو منتشر نمود و پیشنهادی را در مورد انعقاد پیمانی بین‌المللی به منظور

تضمین مراقبت مشفقانه از مجروحان ارائه نمود که بسیار مورد استقبال واقع شد. بدون تلاشهای دونان، هرگز صلیب سرخ جهانی تشکیل نمی شد. دونان در سال ۱۹۱۰ در شهر هیدن در میان کوه ها و مردم جان سپرد (دونان، ۱۳۸٤).

اما فدراسیون بین‌المللی جمعیتهای صلیب سرخ و هلال احمر، از زمان تاسیس در سال ۱۹۱۹ در زمینه های مختلف امدادرسانی به قربانیان جنگ و درگیری‌های مسلحانه شامل مجروحان، اسراء و غیرنظامیان و سوانح طبیعی فعال بوده است. امروزه ۱۷۸ جمعیت ملی صلیب سرخ و هلال احمر به رسمیت شناخته شده و عضو این فدراسیون هستند و ضمن تابعیت از قوانین داخلی کشورها در چارچوب اصول هفتگانهٔ صلیب سرخ و هلال احمر که شامل بشردوستی، بی‌غرضی، بی‌طرفی، عدم وابستگی، خدمات داوطلبی، یگانگی و جهانشمولی به ارائهٔ خدمات امدادی، بهداشتی به عنوان پشتیبان دولتها می پردازند. محورهای اساسی فعالیتهای جمعیتهای ملی صلیب سرخ و هلال احمر عبارتند از:

۱- امداد و نجات در زمان وقوع سوانح طبیعی و نیز درگیری‌های مسلحانه و جنگها از طریق ارائهٔ خدمات گوناگون امدادی، بهداشتی، درمانی، سرپناه، کمک به یافتن اسرای جنگی و مفقودین و تبادل مراسلات میان اسراء و خانواده های آنان؛

۲- آمادگی در برابر سوانح از طریق تهیهٔ امکانات و تجهیزات مورد نیاز و آموزشهای تخصصی عمومی برای همهٔ مردم؛

۳- ارائهٔ خدمات بهداشتی و درمانی و اجتماعی به آسیب‌پذیرترین و نیازمندترین افراد جامعه؛

٤- ترویج ارزشهای بشردوستانه از جمله حقوق بشردوستانه، مفاهیم داوطلبی، صلح و دوستی و نقش جوانان در این امر.

به احترام هانری دونان، در سال ۱۸٦۳ میلادی، علامت صلیب سرخ روی زمینهٔ سفید که معکوس رنگهای پرچم کشور سوئیس است به عنوان علامت کمیتهٔ صلیب سرخ انتخاب شد و بسیاری از کشورها این علامت را به عنوان نشان جمعیت خود برگزیدند.

در سال ۱۸۷٦ میلادی، امپراتوری عثمانی، علامت هلال سرخ را روی زمینهٔ سفید که معکوس رنگهای پرچم آن امپراتوری بود به عنوان علامت جمعیت خود انتخاب کرد. امروزه،

اکثر کشورهای اسلامی، علامت هلال احمر را به عنوان نشان جمعیت خود انتخاب کرده‌اند (نجفی، ۱۳۸۳).

نمایی از جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران

نخستین کوشش ایرانیان برای پیوستن به کنوانسیون‌های بین‌المللی در مورد تشکیلات بین‌المللی صلیب سرخ به دوران پادشاهی ناصرالدین شاه قاجار باز می‌گردد. ایران در زمان حکومت او و در دسامبر سال ۱۸۷٤/شوال ۱۲۹۱، کنوانسیون مصوب ۱۸٦٤ ژنو را پذیرفت . اما عملاً برای دهها سال پس از این تاریخ هیچ‌گونه اقدامی برای تأسیس مؤسسه، یا سازمانی که عامل اجرایی این کنوانسیون در ایران باشد صورت نگرفت.

ایران در سال ۱۳۰۱ جمعیت ملی خود را تاسیس نمود ولی به جای استفاده از نشان صلیب سرخ یا هلال احمر، علامت شیرو خورشید را به عنوان نشان جمعیت خود انتخاب کرد. در این سال به کوشش دکتر امیر اعلم اقداماتی برای تأسیس شیر و خورشید سرخ با حمایت دولت صورت گرفت. در کنفرانس ژنو در سال ۱۳۰۷ علامت شیر و خورشید به تصویب رسید و از آن به بعد، سه نشان صلیب سرخ، هلال احمر و شیر و خورشید سرخ به عنوان نشان‌های رسمی بین‌المللی شناخته شدند. با آغاز فعالیتهای جمعیت، نخستین شعبهٔ جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران در مشهد گشایش یافت و چندی بعد نخستین بیمارستان جمعیت در شهرستان تربت حیدریه بنا شد. به تدریج مردم به مجموعه عملکرد جمعیت، اعتماد کردند و املاک موقوفهٔ بسیاری از سراسر جهان جهت ساخت بیمارستان و درمانگاه در اختیار جمعیت قرار گرفت. افزایش خدمات نیکوکاری جمعیت و بالارفتن توان آن در کمک‌رسانی به نیازمندان، موجب شد تا جمعیت شیر و خورشید سرخ از نظر درمانی و امدادی به عنوان بزرگ‌ترین نهاد کشور درآید. چنانچه در آن زمان حدود ۵۰۰ بیمارستان و درمانگاه و مراکز آموزشی در سراسر کشور در اختیار داشت.

جمعیت، وسایل و تجهیزات گسترده‌ای برای امدادرسانی فراهم کرده بودند که چندین دستگاه آمبولانس، هواپیما، جت فالکون و بالگرد شامل این تجهیزات بود. این امر موجب شده

بود تا قدرت جمعیت در جابه‌جایی محموله ها و نیز نیروهای امدادی در داخل و خارج کشور بیشتر شود. حفظ و نگهداری از کودکان بی‌سرپرست و ایجاد پرورشگاه یکی از برنامه‌های جمعیت بود که در این زمینه مردم نیکوکار با اهدای زمین یا ساختمان در توسعهٔ این‌گونه مراکز نقش عمده ای داشته اند. جمعیت به منظور جذب جوانان و علاقه‌مند ساختن آنها به انجام امور خدمات بشردوستانه در سال ۱۳۲٦ به سازماندهی جوانان و نیز تهیهٔ مراکز متعدد، همچون خانهٔ جوانان، سینما و برگزاری اردو در نقاط مختلف ایران اقدام نمود. درسال ۱۳۵۹ دولت ایران در نامه‌ای به دولت سوئیس به عنوان نگهدارندهٔ قراردادهای چهارگانهٔ ژنو اعلام نمود که استفاده از شیر و خورشید سرخ را به تعلیق در آورده و به جای از نشان هلال احمر استفاده خواهد کرد. از آن پس، جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تغییر نام داد و براساس وضعیت جنگ تحمیلی به تربیت نیروی انسانی در زمینه های امدادی پرداخت (هشتاد سال خدمات بشردوستانه، ۱۳۸۱).

در جریان جنگ تحمیلی، جمعیت هلال احمر یکی از درخشان‌ترین خدمات امدادی و درمانی را به رزمندگان اسلام و هموطنان جنگ‌زده ارائه نمود. برخی از این فعالیت ها عبارتند از:

- آموزش امدادگران جهت یاری به مجروحان؛
- آموزش کمک های اولیه و حقوق بشردوستانه به رزمندگان؛
- اعزام امدادگران به جبهه‌ها؛
- نجات مصدومان بمباران مناطق مسکونی در سراسر کشور؛
- انتقال و بستری نمودن مجروحان در بیمارستانها؛
- حمایت از اسرا و مفقودین ایرانی و خانوادهٔ آنها؛
- جمع‌آوری، بسته‌بندی و ارسال کمک های مردمی به جبهه ها؛
- پذیرایی از معاودین عراقی؛
- تأمین خون مورد نیاز مجروحان جنگی از طریق مراکز انتقال خون جمعیت؛
- تأسیس بیمارستان های متعدد صحرایی و درمانگاه های سیار در جبهه ها؛

- ارسال کمک های امدادی و درمانی به جبهه ها به وسیلهٔ هواپیمای اختصاصی جمعیت (جت فالکوم)؛
- پی‌گیری امور مربوط به اسرا و مفقودین و ایجاد ارتباط میان اسرا با خانواده‌هایشان.

همچنین جمعیت هلال احمر در همان سال ها صدها امدادگر شهید، جانباز، آزاده و مفقود تقدیم انقلاب نمود و برخلاف تمام موازین بین المللی تعداد زیادی از اماکن، چرخبالها و آمبولانس‌های جمعیت در جریان جنگ هدف قرار گرفته و منهدم شدند(هشتاد سال خدمات بشردوستانه، ۱۳۸۱).

خدمات گستردهٔ جمعیت هلال احمر ایران، در سوانح زلزلهٔ گیلان و زنجان ۱۳۶۹، بحران آوارگان عراقی در سال ۱۳۷۰، کمک‌رسانی به آوارگان افغانی، کمک به مردم آسیب‌دیده در زلزلهٔ بم، یاری به افراد در راه ماندهٔ ناشی از سیل و برف شدید، از جمله فعالیتهای جمعیت در این سالها بوده است. به استناد این فعالیتها و تلاشهای پی‌گیر، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران توانست مجددا خود را به عنوان یک سازمان فعال بشردوستانه در عرصهٔ بین‌المللی مطرح سازد و نقش استراتژیک خود را در منطقه به اثبات برساند.

از جمله خدمات ارزنده و شاخص جمعیت در امور درمانی، می‌توان به ساخت کشتی فارور جهت امدادرسانی به ساکنان جزیره های ایرانی در خلیج فارس نام برد . تیم پزشکی مستقر در این کشتی با تمام تجهیزات بهداشتی، طبق برنامه به جزیره های خلیج فارس سرکشی و به امور درمان ساکنان این منطقه می پرداخت.

مروری بر جزایر خلیج فارس

خلیج فارس، آبراهی است که در امتداد دریای عمان و در میان ایران و شبه جزیرهٔ عربستان قرار دارد. مساحت آن ۲۳۳ هزار کیلومتر مربع است و بعد از خلیج مکزیک و خلیج هودسن، سومین خلیج بزرگ جهان به شمار می آید. خلیج فارس از شرق از طریق تنگه هرمز و دریای عمان به اقیانوس هند و دریای عرب راه دارد و از غرب به دلتای رودخانهٔ اروندرود ختم می‌شود. کشورهای ایران، عمان، عراق، عربستان سعودی، کویت، امارات متحدهٔ عربی، قطر و بحرین در

مجاورت خلیج فارس هستند. به دلیل وجود منابع سرشار نفت و گاز در خلیج فارس و سواحل آن، این آبراهه در سطح بین‌المللی، منطقه ای مهم و راهبردی به شمار می آید. خلیج فارس از طریق تنگهٔ هرمز و دریای عمان به آبهای آزاد، راه دارد. جزایر مهم خلیج فارس عبارتند از: بحرین، قشم، کیش، خارک، ابوموسی، تنب بزرگ، تنب کوچک، فارور و لاوان که تمامی آنها به جز بحرین به ایران متعلق است. خلیج فارس، نامی است به جا مانده از کهن ترین منابع و با پارس و فارس، نام سرزمین ملت ایران، عجین شده است (تکمیل همایون، ۱۳۸۰).

ساکنان جزایر ایرانی خلیج فارس به دلیل گرمای بیش از اندازه، رطوبت بالا، فقدان آب آشامیدنی بهداشتی، دوری از مرکز، عدم وجود زمینهای زراعی در این جزایر، کمبود امکانات درمانی و بهداشتی، عدم توجه جدی به آنها و غیره دارای مشکلات فراوان بهداشتی، فرهنگی، اجتماعی و ... نیازمند حمایت و توجه جدی در این زمینه‌ها هستند. طی سالیان مختلف و در طول دوران، توجه چندانی به این جزایر و برخی بنادر جنوبی کشور همچون بندر لنگه، بندر جاسک نمی‌شد. با گسترش فعالیتهای جمعیت هلال احمر (شیر و خورشید سرخ سابق) و بذل توجه هرچه بیشتر به خدمات انسان‌دوستانه و نیز تشکیل کمیتهٔ خلیج فارس، در دههٔ ۵۰ شمسی، جمعیت تصمیم گرفت تا از این مناطق محروم بازدید به عمل آورد و فعالیتهای خود را در آنجا آغاز نماید. به همین منظور، حمایت و تلاشهای همه جانبهٔ خود را برای فراهم نمودن امکانات بهداشتی، فرهنگی و.. برای ساکنان این مناطق به عمل آورد. با فرارسیدن انقلاب شکوهمند اسلامی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران توجه بیشتری به این مناطق نمود و افزون بر خدمات بشردوستانه و بهداشتی، به تقویت پایه های فرهنگی و آموزشی برای ساکنان این مناطق پرداخت. در بخش بعدی، تلاشها و خدماتی که جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران (شیر و خورشید سرخ سابق) در این مناطق صورت دادند تشریح می‌شود.

فعالتیهای جمعیت شیر و خورشید سرخ و هلال احمر در مناطق محروم جزایر خلیج فارس

همانطور که عنوان شد یکی از جمعیت شیر و خورشید سرخ به عنوان یک سازمان بشردوستانه، خدمت‌رسانی به افراد محروم و آسیب‌دیده در مناطق مختلف و محروم کشور بود. یکی از این

مناطق، جزایر تحت تملک ایران در خلیج فارس بودند که به دلیل عدم توجه و جدی نگرفتن نیازهای اولیهٔ مردم، این مناطق در محرومیت و بحران های اجتماعی و بهداشتی به سر می‌بردند. جمعیت، فعالیتهای خود را در این منطقه از دههٔ ۵۰ شمسی آغاز نمود و تلاشهای خود را بر بهبود مشکلات اجتماعی و بهداشتی در این مناطق متمرکز نمود. در راستای اعتمادی که مردم منطقه به خدمات نیکوکارانهٔ جمعیت نشان دادند، در اردیبهشت ماه ۱۳۵۰ یکی از اهالی بندر جاسک، یک زمین ده هزار متری را به جمعیت شیر و خورشید سرخ، جهت ایجاد واحدهای درمانی و عالم المنفعه و مراکز اداری مربوط به خود وقف نمود.

به منظور یاری‌رسانی به اهالی جزایر خلیج فارس، کمیتهٔ خلیج فارس با حضور نمایندگانی از جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران، وزارت کار، نیروی دریایی شاهنشاهی در مورد وضعیت درمانی اهالی جزیرهٔ ابوموسی تشکیل شد. برای بررسی امکانات درمانی در جزیرهٔ ابوموسی هیئتی از جمعیت شیرو خورشید سرخ از تهران به این جزیره اعزام شد. آنها وضعیت امکانات درمانی این جزیره را بسیار ناگوار دیدند چرا که در این جزیره حتی، امکانات اولیه و درمانگاهی جهت رسیدگی به وضعیت مصدومان وجود نداشت. بنابراین، هیئت اعزامی پیشنهادهایی را به شرح زیر جهت بهبود وضعیت بهداشتی مردم منطقه ارائه نمود:

- ایجاد تسهیلات بهداشتی در مورد حفر چاه آب شیرین؛
- ایجاد امکانات حفاظتی مثل عینک آفتابی و کلاه چوب پنبه‌ای برای کارگران؛
- ایجاد آسایشگاه مجزا جهت کارگران بیمار؛
- تعبیهٔ یک درمانگاه به همراه داروخانه؛
- ایجاد خانهٔ پزشک.

طبق اسناد ٤٩٨/٤٧/ تهران، ٤٩٨/٤٨/ تهران، ٤٩٨/٤٩/ تهران، ٤٩٨/٥٠ /تهران، ٤٩٨/٥٣/ تهران، ٤٩٨/٥٤/ تهران این هیئت بازدیدی از درمانگاه ابوموسی به عمل آورد و گزارشی در مورد وضعیت جزیره از نظر آب و هوا و امکانات رفاهی و درمانی و بهداشتی تهیه و ارائه نمود. به این ترتیب با نظر جمعیت، هماهنگی هایی در مورد طرحهای عمرانی و اطلاعاتی مربوط به جزایر خلیج‌فارس به عمل آمد و تصمیم گرفته شد پوشش درمانی در تمام منطقه های جزایر

خلیج‌فارس صورت گیرد. نمایندهٔ جمعیت، طرحی جهت بهبود وضع کارگران مقیم جزیرهٔ ابوموسی و استفادهٔ آنها از مقررات بیمه اجتماعی و قوانین کار ارائه نمود و جمعیت برای رفع احتیاجات اهالی جزیرهٔ ابوموسی، پیشنهادهایی ارائه نمود.

طی دورانی که اکثر کشورها در تکاپوی ساخت کشتی های جنگی مملو از سلاحهای کشتار جمعی بودند، ایران اولین سرزمینی بود که در ساخت کشتی بیمارستانی با تجهیرات پزشکی و مملو از پیامهای بشردوستانه همت گماشت. اواخر دههٔ ٤٠ در تاریخ ٢٤ اردیبهشت ١٣٤٨ هیئت دولت موقت، دستور خرید یک دستگاه کشتی بیمارستانی (٥٠ هزار تنی که ٥٠ تختخواب را در خود جای دهد) را به جمعیت هلال احمر (شیر و خورشید سرخ سابق) داد که هدایت این کشتی مستقلاً بر عهدهٔ افراد نیروی دریایی رژیم وقت بوده است. این کشتی بیمارستانی دارای ٥ طبقه و بخش های مختلف چشم پزشکی، داخلی، گوش و حلق و بینی، زایمان و چند بخش دیگر بوده است. سرانجام بر اساس قرارداد مورخ ٤ جولای ١٩٧٠ جمعیت، با کمپانی کشتی‌سازی آلمانی به نام السفلترورف آگ قرارداد ساخت کشتی بیمارستانی را امضا نمود. براساس این قرارداد، کل هزینهٔ ساخت این کشتی به همراه یک دستگاه آمبولانس و تجهیزات پزشکی داخل آن بالغ بر ١٠٢٧٣٠٠٠ مارک آلمان غربی و معادل ٥٦١٨٨٧٤٨ ریال بوده است که ریز این مبالغ نیز در سند شماره ٢٩/٣١٠/ تهران به تفصیل آمده است. در ادامهٔ این فرآیند، جمعیت به پیش پرداخت ٢٥٦٨٢٥٠ مارک آلمان غربی و چهار قسط ٢٥ درصد کل هزینهٔ ساخت، قدم اول را در تهیهٔ این کشتی بیمارستانی برداشت (خطیبی، ١٣٨٢).

کشتی بیمارستانی فارور در اواخر سال ١٩٧٠ طی مراسم خاصی با حضور دکتر خطیبی و مسئولان صلیب سرخ آلمان، بندر السلف آلمان را به مقصد بندر آبادان ترک کرد. این کشتی در تاریخ ١٣٥١/٨/٢٥ به آبهای آبادان رسید تا ماموریت خود را خلیج‌فارس و دریای عمان آغاز کند. این کشتی که مایهٔ افتخار جمعیت خیریهٔ شیر و خورشید سرخ ایران بود به نام یکی از جزایر خلیج‌فارس نام‌گذاری و در منطقهٔ جنوب کشور معروف به فارور بوده که تا زمان جنگ تحمیلی به فعالیتهای بشردوستانهٔ خود جامهٔ عمل می پوشاند. این کشتی عظیم بیمارستانی، فعالیت خود را در راستای یاری‌رسانی به بیماران جزایر تحت تملک ایران در خلیج فارس آغاز نمود. پس از

مدتی که از فعالیتهای جمعیت در این کشتی گذشت، جمعیت درصدد برآمد تا به بررسی عیوب و نواقص کشتی بپردازد تا نیازهای اهالی مناطق، سریع تر و آسان‌تر برطرف گردد. بررسی‌ها نشان داد که به دلیل کثرت مراجعهٔ بیماران به کشتی و لزوم عودت بیماران به موطن اصلی خود بعد از خاتمهٔ مداوا لازم است که افراد به دلیل بدی جاده های سواحل خلیج فارس از راه دریا صورت گیرد. فرمانده کشتی فارور، پیشنهاد تهیهٔ یک قایق تندرو را داد که جمعیت راساً در این مورد بررسی لازم را صورت دهد. حتی پیشنهاد انتقال بیماران با هواپیما به صورت رایگان مطرح شد تحت این عنوان که ارزانتر از وسیلهٔ دیگر است. طبق سند ٤٩٨/١٦/ تهران در تاریخ ١٣٥٨/٨/١٥ جلسهٔ ٥٥ کمیتهٔ خلیج‌فارس تشکیل شد و به بررسی بهترین طریق ارتباط بین کشتی بیمارستانی فارور و سواحل جزایر ایرانی خلیج فارس پرداخت. آنها به این نتیجه رسیدند که لندینگ کرافت بهترین وسیلهٔ پیشنهادی است. مقرر گردید این قضیه از طرف نیروی دریایی شاهنشاهی و نیز با هماهنگی جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران پی‌گیری شد.

طبق سند ٤٩٨/٣٥/ تهران تهیهٔ قایق سریع و قایق سرویس جهت کشتی بیمارستانی فارور مورد تایید فرمانده و رئیس کارخانجات پایگاه دریایی خرمشهر رسید. طبق سند ٤٩٨/٣٦/ تهران، مقرر گردید از لندینگ کرافت استفاده نشود. چراکه برطبق گواهی شرکت لوید آلمان این قایق باید در آبهای آرام استفاده شود، از این رو در خلیج فارس قابل استفاده نیست. ضعیف بودن موتور، سواحل ماسه ای خلیج فارس و سواحل صخره ای که امکان پهلو گرفتن نیست و باید لوازم را از طریق آب وارد قایق کرد.

در تاریخ ٧ مرداد ١٣٥٢ قرار شد تا به رفع اشکالات فنی کشتی فارور، و پرداختن به مسائلی چون حذف لندینگ کرافت و استفاده از یک قایق سریع‌السیر، قرار گرفتن کشتی بین بندرعباس و بوشهر و استفاده از یک قایق متعلق به نیروی دریایی جهت انتقال افراد و خرید هلی‌کوپتر و ایجاد سیستم ارتباط سریع بین کشتی و خشکی پرداخته شود. در تمامی این جلسات، نمایندگانی از جمعیت حضور داشتند و نظرات آنها را در این زمینه جویا می شدند.

فعالیتهای جمعیت هلال احمر در جزایر مناطق خلیج فارس پس از انقلاب اسلامی

جمعیت در تاریخ ۱۳۵۸/۲/۲۳ درمانگاهی امدادی همراه با تجهیزات کامل پزشکی، شامل دارو و آمبولانس در بندر جاسک دایر کرد. بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی و تغییر نام جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، این جمعیت، مرکزی تحت عنوان «مرکز پرورش اسلامی جمعیت هلال احمر» جهت جذب و تربیت نیروهای جوان و متعهد برای فعالیت و خدمت در جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تاسیس نمود. برای مثال، طبق سند شمارهٔ ۵/۱۱۱/تهران در تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ به مناسبت دههٔ فجر، مرکز پرورش اسلامی جمعیت هلال احمر بندرلنگه فعالیتهای زیر را انجام داد:

۱. افتتاح ساختمان جدید مرکز در بندر لنگه؛

۲. برگزاری یک دوره کلاس کمکهای اولیهٔ ویژهٔ خواهران.

استقبال از دوره های آموزش کمکهای اولیه و نیز دورهٔ امدادگری بسیار زیاد بوده و کلاسها در دو نوبت صبح و بعداز ظهر برگزار شدند. در آن سال، جمعیت هلال احمر بندرلنگه، علی‌رغم فعالیتهای فراوان، فاقد کتابخانه بود. احداث کتابخانه و اهدای ده‌ها جلد کتاب به آن، در سه ماههٔ چهارم سال ۱۳۷۲در بندرلنگه و نیز شهرستانهای گاوبندی و میناب از فعالیتهای عمدهٔ جمعیت هلال احمر در مناطق محروم جنوب کشور به شمار می‌رود. از دیگر فعالیتهای فرهنگی جمعیت می‌توان به راه‌اندازی سالن آمفی تئاتر، سینما و مجموعهٔ فرهنگی شهرستان، نصب و راه‌اندازی سولهٔ ورزشی و احداث مجموعهٔ ورزشی (استادیوم و زمین های والیبال و بسکتبال) اشاره نمود. برگزاری کلاس آموزش ماشین‌نویسی و نیز اقدام به ثبت‌نام برای سایر کلاسهای آموزشی از دیگر فعالیتهای جمعیت در این مناطق بوده است. به این ترتیب، با مرور و بررسی اسناد موجود، می‌توان مشاهده نمود که جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران(جمعیت شیر و خورشید سرخ سابق) تا چه حد در راستای بهبود شرایط زندگی ساکنان جزایر ایرانی خلیج فارس تلاش، خدمت و فعالیت نموده است و یاریگر مردمان این مناطق بوده است.

نتیجه‌گیری

جزایر ایرانی خلیج فارس، به دلیل شرایط خاص آب و هوایی و دارا بودن منابع خدادادی، موقعیت ژئوپلتیکی ویژه‌ای را دربر دارند و همواره مورد طمع کشورهای بیگانه بوده‌اند. در تمام طول دوران، حاکمان وقت درتلاش بوده اند تا با حفظ موقعیت حساس این جزایر در خلیج فارس، هویت ایرانی این جزایر را تثبیت نمایند و نقش کلیدی ایران را در منطقهٔ خاورمیانه به جهانیان نشان دهند. بدی آب و هوا، کمبود منابع آب سالم و بهداشتی، دوری از مرکز، و عدم وجود زمینهای زراعی سبب شده است تا اکثر ساکنان این جزایر در زمینهٔ مسائل مختلف بهداشتی، درمانی و معیشتی با چالش‌هایی مواجه باشند. بنابراین تلاش‌ها همواره بر این بوده است تا شرایط زندگی ساکنان منطقهٔ جنوب کشور و جزایر ایرانی خلیج فارس در وضعیت مناسبی باشد.

نوع دوستی و خدمت به بشر، جدا از قوانین و مقررات بین‌المللی حقوق بشر، یک حس فطری است که در تمام انسانها وجود دارد و محدود به هیچ زبان، مذهب، نژاد و فرهنگی در جهان نیست. جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، به عنوان یکی از نهادهای ملی بشردوستانه، به منظور ارائهٔ خدمات فراملیتی و نوع دوستانه در کشور فعالیت می‌کند و تاکنون غیر از خدمت‌رسانی در مراکز استانها، نظر ویژه‌ای به مناطق محروم کشور، به ویژه جزایر ایرانی خلیج‌فارس داشته است.

با علم به نقش سوق‌الجیشی این جزایر در منطقه، این جمعیت همواره در تلاش بوده است تا بدون هیچ نوع چشم‌داشتی و به صورت داوطلبانه، ساکنان این مناطق را تحت پوشش خدمات بهداشتی، درمانی و آموزشی قرار دهد. تلاشهای جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران برای بهبود وضعیت زندگی مردم این جزایر و تثبیت هویت آنها در دو دورهٔ زمانی قابل تامل و توجه است. در دورهٔ اول، نقش جمعیت شیر و خورشید سرخ را از زمان تشکیل کمیتهٔ خلیج فارس در دههٔ ۱۳۵۰ باید در نظر گرفت که این جمعیت، مشتاقانه جهت خدمت‌رسانی به مردم محروم جزایر ایرانی خلیج‌فارس اعلام آمادگی نمود و کشتی بیمارستانی و عظیم فارور را با مجهزترین امکانات جهت خدمت‌رسانی به ساکنان جزایر ایرانی خلیج‌فارس تدارک دید و در آبهای نیلگون خلیج فارس در اختیار این ساکنان قرار داد.

دورهٔ دوم به تلاشهای خستگی‌ناپذیر، بی‌وقفه و بارز جمعیت هلال احمر در سالهای پس از انقلاب شکوهمند اسلامی اشاره دارد. در این دوره، به دلیل وقوع جنگ تحمیلی موقعیت این جزایر در وضعیت بحرانی قرار داشت و ساکنان این مناطق از نظر بهداشتی، درمانی و نیز آموزشی در اوضاع نابسامانی بودند. جمعیت هلال احمر که بعد از انقلاب اسلامی، با تربیت نیروهای جوان و متعهد، جانی دوباره گرفته بود به یاری این محرومان شتافت و از هیچ تلاشی برای بهبود وضعیت زندگی ساکنان این منطقه، دریغ نورزید. این تلاشهای داوطلبانه همچنان ادامه دارد و جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران همچنان با برگزاری دوره‌های آموزشی، تشکیل درمانگاهها و بیمارستانها، و تجهیز داروخانه‌ها هم به احراز هویت ایرانی این جزایر کمک کرده است و هم در راستای بهبود شرایط زندگی ساکنان جزایر ایرانی خلیج فارس گام برداشته است. زیرا همواره این شعار را سرلوحهٔ فعالیتهای خود قرار داده است: نفی گذشته دلیلی بر روشنایی آینده نیست، در این صورت ماهیت ما در تاریکی باقی می ماند.

پی‌نوشت‌ها

1. Castiglion Delta Pieve.

منابع

- تکمیل همایون، ناصر، *خلیج‌فارس*، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۸۰.
- خطیبی، حسین، *رنج رایگان: خاطرات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی*، دکتر حسین خطیبی. تهران: نوگل، ۱۳۸۲.
- دونان، هانری، *خاطرات سولفرینو*، به کوشش محمد ابراهیم تولکی کارشک، تهران: آوند، ۱۳۸٤.
- نجفی، مهدی، *چگونه به یک مصدوم کمک کنیم: آموزش کمک های اولیه*، تهران: سازمان جوانان جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۳.
- *هشتاد سال خدمات بشردوستانه*، تهران: روابط عمومی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۱.

پیوست‌ها

سند ۳۴/ ۴۹۸ /تهران

سند ۴۹۸/۲۲/ تهران

سری

صفحه ۲ از ۲ صفحه

شماره ۱۰ از ۱۵ صفحه

به: ادارات انتظامیها -

۵- ضمن جلسه و تعلیم میرساند به اجرا نمایند کان وظایف شاورز جلسه آن -

سازمان ۴ - تشکیلات جلسه -

۱- در زمینه خرید خانه‌ها و تأمین ارتباط بین کاشی سازمان و سرپاسل و جزایر سوابق حتی نامه تصمیم گرفته شد که سوء کیسوی برای از سایه‌گان جلوگیری از کیسوی خیال وجود دریای شاهنشاهی و سازمان بنادر و کشتیرانی و جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران و سازمان برنامه از طریق اداره کل دریا بعمل آمده و پس از بررسی از جمع‌آوری جمعیت به خرید خانه‌های پالایش یا هر نوع وسیله ارتباط مناسب با کشتی‌های تجهیزات را اعلام نامه و رسانیده که خانه‌های جزایر خلیج‌فارس برای اختصاص کرده -

۲- نامه شماره ۲۰۰۲۲/۳/۳۸ مورخ ۵۸/۲/۲۲ که در ۵۸/۲/۲۲ به جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران ارائه و درباره اختصاص کالاهای خلیج‌فارس پیشنهاد کرده بود که [illegible] از کارکنان [illegible] و اقدام لازم بعمل آید [illegible] کارمند اساسی [illegible] دریای شاهنشاهی ایران تا خبر از سازمان [illegible] و [illegible] با [illegible] ارائه [illegible]

۳- گزارش [illegible] در زمینه پیدا کردن اهالی جزیره سری [illegible] از سایه‌های [illegible] از اهالی جزیره سری [illegible] و [illegible] با [illegible] اهالی [illegible] جزایر

۲۲ ر ۵۸ تهران

سری

Iranian Red Crescent NATIONAL MUSEUM AND ARCHIVES

سند ۳٤/ ٤۹۸/ تهران

سند ۴۵/ ۴۹۸/ تهران

محرمانه

سازمان امداد مرکز کل

جناب آقای محمد حسین کیهنوش معاونت بند برنامه مرکزی

ریاست جمعیت شیر و خورشید سرخ آبادان

درباره بررسی سیستم ارتباط بی‌سیم و بیمارستان ترکشی

محرمانه

۴۵ / ۴۹۸ تهران

سند ۴۹۸/۴۷/ تهران

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران

«سازمان خدمات درمانی»

تاریخ ... ماه ... ۱۳۵

شماره ...

پیوست ...

خواهشمند است در پاسخ این شماره اظهار فرمایید

اداره ...

** گـــــزارش **

موضوع گزارش: بررسی امکانات درمانی در جزیره ابوموسی

پیروشماره ۷۵۸۲/۹/۴۸۷/م ص خ ۵۲/۴/۲۶

تاریخ انجام ماموریت ۵۲/۴/۲۷ الی ۵۲/۴/۳۰

تهیه‌کنندگان گزارش:

دکتر ضیاءالدین امامی اهری — سرپرست خدمات درمانی منطقه ۶

سرهنگ ناصر میرزاده — سازمان امداد مرکزی

در تاریخ ۵۲/۴/۲۷ از تهران حرکت و از طریق بندر لنگه به بندر عباس و سپس توسط ناو شاهنشاهی زال به جزیره ابوموسی عزیمت نموده و در تاریخ ۵۲/۴/۲۸ از این جزیره بازدید بعمل آمد.

ساکنان جزیره ابوموسی در حدود ۴۰۰ نفر میباشند که شغل اصلی آنان ماهیگیری، دریانوردی و تجارت میباشد.

تاسیسات و مساکن اهالی در شمال و شرق و قسمت جنوبی جزیره قرار دارد و شرح زیر میباشد:

۱ــ تاسیسات در قسمت جنوبی

در این قسمت یک مدرسه، یک درمانگاه و یک پاسگاه پلیس وجود دارد که هر سه دارای عمارات مجهز و نوسازی میباشد بطوریکه فرمانده پادگان مستقر در جزیره درمانگاه این قسمت توسط یک پزشک هندی اداره میشود و تسهیلات دیگری هم وجود دارد.

۲ــ تاسیسات در قسمت شمالی

درمانگاه موجود در این قسمت جزیره در زیر چادرها میباشد که از سه چادر تشکیل شده است یکی

نشانی ــ تهران ــ خیابان ... (پهلوی آریا) چهارراه دوشنبه تلفن ۸۲۰۰۴۴ ۸۲۵۹۶۴

۴۹۸/۴۷ تهران

موزه و مرکز اسناد ملی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
Tehran Red Crescent NATIONAL MUSEUM AND ARCHIVES

سند ۴۹۸/۴۸/ تهران

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران
«سازمان خدمات درمانی»

تاریخ ..... ماه ۱۳۵
شماره .....
پیوست .....

خواهشمند است در پاسخ باین شماره اشاره فرمائید

اداره .....

ص ۲

متعلق به اداره تأمین اجتماعی سمایه‌ور دیگری خواهیم بود و محل زندگی بازماندگان کلیه بیماران اعزامی از طرف سازمان بهداشت جمعیت شد در این رابطه که این بیماران بیماران ایدزی است زندگی بیماران و خانواده‌های آنان در نهایت سختی است با توجه به بیماری به استثناء ضمائم .

۳ـ تعداد بیماران مراجع به اورژانس متغیر بوده و روزانه در حدود ۲ نفر می‌باشند که تقریباً این میزان متغیر می‌باشد .

مراجعه‌کنندگان به اورژانس از سه دسته تشکیل شده‌اند

الف : اهالی جزیره ابوموسی که در حدود ۱۰ نفر می‌باشند .

ب : کارگران سه شرکت ساختمانی مشغول اجرای طرح در جزیره در حدود ۶۰ نفر .

پ : پادگان مستقر در جزیره .

۴ـ تعداد بیماران مراجعه کننده زیاد می‌باشد که اکثر بیماران بومی و اورژانسهای جراحی به علت

اتفاق این افراد اغلب مراجعه‌کنندگان نفراتی هستند که به کارگری در جزیره مشغول کار هستند و کارگران شرکت‌های ساختمانی بسیار مشکوک آنها شیوع بیماری ایدز در سه دسته موجب تأثیر از عدم بهداشت و عدم رعایت بهداشت می‌باشند .

به علت عدم وجود غذای تازه و مورد احتیاج کلیه کارگران عدم دسترسی به آب آشامیدنی جهت شستشو بیماریهای پوستی و چشمی ، اسهال و مرگ و میر بیماران شایع است .

به علت زندگی دسته جمعی کارگران عدم رعایت بهداشت در صورت بروز بیماری و اگر سرایت همگانی

[illegible] اعمال مجازات خواهد بود .

نشانی ـ تهران ـ خیابان حافظ (بهجت‌آباد) چهارراه روده سرتلفن ۸۲۰۰۴۴۴ ۸۲۵۹۶۴

۴۸ / ۴۹۸ / تهران

۴۹۸/۴۹ تهران

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران
«سازمان خدمات درمانی»

اداره .....

تاریخ ..... ماه ۱۳۵
شماره .....
پیوست .....

خواهشمند است در پاسخ باین نامه اشاره فرمایید

ص ۳

۵- پیشنهادات تواند شد آن .

الف : ایجاد تسهیلات بهداشتی در زیره بحضور موارد زیر .

حفر یا آب انبار (در عمق ۸ متر آب بعمق ارتفاع وجود دارد) و ایجاد دستشوئی .

ب : تهیه وسایل حمل اتی مانند تلمبه دستی یا چشمه‌ای یعنی آبتابی جهت ارگان .

ج : تزریق و صرف اجباری نوع لقاح و توصیه‌ای بیماران و مولتی ویتامین در بین ساکنان .

د- ایجاد آسیاب با مجوز جهت کارگران بحار .

ه : تحصیل در مناطق [illegible] بیماریهای [illegible] .

ت : ایجاد بیمارستان [illegible] تشمیل حمام و آموزشگاه کوچک .

مرد و این تشکیلات حیاتی دارای وسایل تهویه مناسب تامین شوند .

ج : تاریخ قدم [illegible] ایجاد آب و فرای زیره . امکان [illegible]

نظرات جهت خدمت [illegible] زیره غیرممکن [illegible] با [illegible] داده میشود .

از افراد زیره :

[illegible] نفر
[illegible] نفر
(ماما ([illegible] ماما) [illegible] نفر
بیمار [illegible]

که در خدمت [illegible] استفاده نمود . تعویض این افراد [illegible] توصیه میشود .

نشانی - تهران - خیابان حافظ (بهجت‌آباد) چهارراه [illegible] تلفن ۸۲۰۴۴۴ ۸۲۵۹۶۴

۴۹ / ۴۹۸ تهران

Iranian Red Crescent
NATIONAL MUSEUM
AND ARCHIVES

سند ۵۰/ ۴۹۸ تهران

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران
«سازمان خدمات درمانی»

تاریخ ماه ۱۳۵
شماره
پیوست

اداره

ص ۴

Iranian Red Crescent
NATIONAL MUSEUM
AND ARCHIVES

۵۳/ ۴۹۸/ تهران

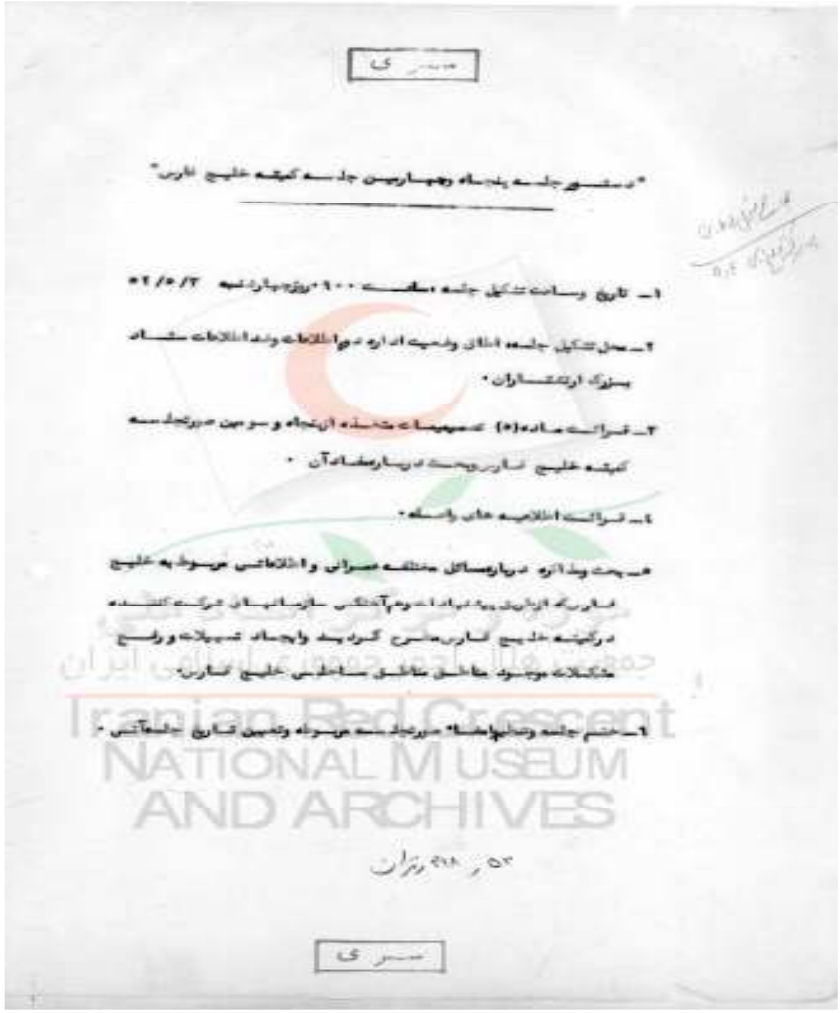

سری

"دستور جلسه پنجاه و چهارمین جلسه کمیته خلیج فارس"

۱ـ تاریخ و ساعت تشکیل جلسه ساعت ۹۰۰ روز چهارشنبه ۵۲/۵/۲

۲ـ محل تشکیل جلسه اتاق وزیر اداره کل اطلاعات و ارتباطات ستاد بزرگ ارتشتاران.

۳ـ قرائت ماده (۵) تصمیمات متخذه از پنجاه و سومین جلسه کمیته خلیج فارس و بحث درباره مفاد آن.

۴ـ قرائت اطلاعیه های واسطه.

۵ـ بحث و تبادل نظر درباره مسائل مختلف عمرانی و اطلاعاتی مربوط به خلیج فارس که از طرف [illegible] آنگاه سازمانهای شرکت کننده در کمیته خلیج فارس مطرح گردیده و ایجاد تسهیلات و رفع مشکلات موجود مناطق مناطق ساحلی خلیج فارس.

۶ـ ختم جلسه و تعیین جلسه مربوطه و تعیین تاریخ جلسه آتی.

Iranian Red Crescent
NATIONAL MUSEUM
AND ARCHIVES

۵۳ / ۴۹۸ / تهران

سری

سند ٥٤/ ٤٩٨ تهران

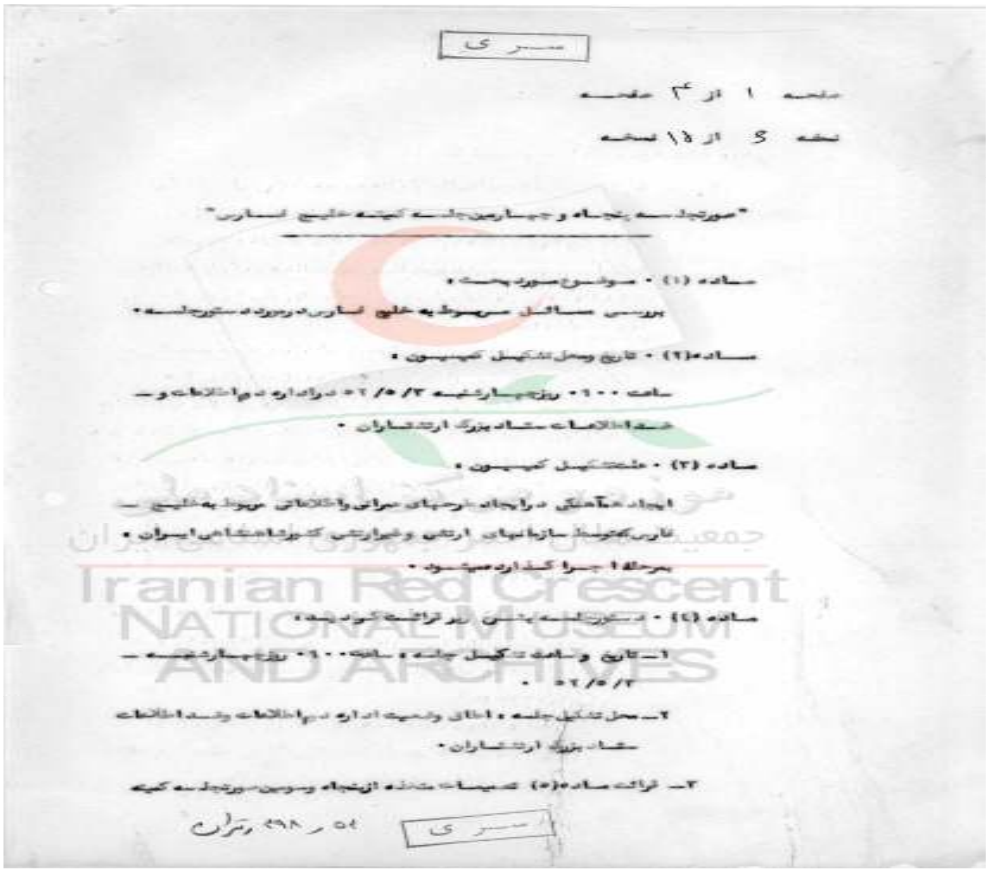

سری

صفحه ۱ از ۴ صفحه

نسخه 5 از ۱۵ نسخه

"صورتجلسه پنجاه و چهارمین جلسه کمیته خلیج فارس"

ماده (۱) - موضوع مورد بحث :

بررسی مسائل مربوط به خلیج فارس در دوره دستور جلسه .

ماده (۲) - تاریخ و محل تشکیل کمیسیون :

ساعت ۱۰۰۰ روز چهارشنبه ۳/ ۵/ ۵۲ در اداره دم اطلاعات و خدمات اطلاعات هلال احمر ارتشداران .

ماده (۳) - هدف تشکیل کمیسیون :

ایجاد هماهنگی در اجرای برنامه‌های عمرانی و اطلاعاتی مربوط به خلیج فارس که توسط سازمانهای ارتشی و غیرارتشی که در شاهنشاهی ایران به مرحله اجرا گذارده میشود .

ماده (۴) - دستور جلسه بدین شرح قرائت گردید :

۱- تاریخ و ساعت تشکیل جلسه : ساعت ۱۰۰۰ روز چهارشنبه ۳/ ۵/ ۵۲ .

۲- محل تشکیل جلسه : اتاق وسیع اداره دم اطلاعات و خدمات اطلاعات هلال احمر ارتشداران .

۳- قرائت ماده (۵) تصمیمات متخذه از پنجاه و سومین صورتجلسه کمیته

٥٤ / ٤٩٨ تهران

سری

Iranian Red Crescent NATIONAL MUSEUM AND ARCHIVES

سند ۵/۱۱۱/ تهران